

Rooimoment

Rooimoment bepalen: steken op rijpheid

Het optimale rooimoment is als de bol er rijp voor is. Tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren, zodat het ieder seizoen weer mis kan gaan. Vorig jaar leverde dat een Fusariumgolf op. Hoe haal je die bol toch op het juiste moment, onder de juiste omstandigheden binnen? De rooitijd wordt lastig, is de verwachting.

Tekst: Hans van der Lee | Fotografie: René Faas

Steken op rijpheid, is het belangrijkste advies van hoofd kwaliteitszorg en teeltadvies Nico Hof van CNB. Hij wordt samen met zijn collega's in het rooiseizoen vaak gevraagd mee te kijken naar het stadium van de bollen, om het juiste rooimoment te bepalen. "De huid moet glad zijn, de aderen moeten niet meer te zien zijn. Dat is het voornaamste om het optimale moment te bepalen. Daarom moet je vooraf steken op rijpheid."
Wie aangestoken wordt door de rooimachine in het perceel van de buurman, loopt het risico te vroeg te rooien. Te vroeg gerooide bollen kunnen krimpen tijdens de bewaring. Er ontstaat ruimte tussen de bolrokken en de huid is nog te dik. Hof: "We weten dat die dikke huid voor bewortelingsproblemen kan zorgen tijdens de broei. De gevoeligheid voor de slechte beworteling verschilt per cultivar, maar 'Verona' is er bijvoorbeeld zeer gevoelig voor. Het geeft veel uitval tijdens de broei."
Te laat rooien vergroot de kans op Fusarium. Regelmatig proefsteken is dan ook het devies. Volgens de teeltbegeleider moet daarbij niet te veel op de kleur van de bol worden gelet. "Er wordt nog wel eens gewacht met rooien als de bol te licht van kleur is, maar het maakt niet uit. Er zijn vaak

Zuuronderzoek

Proeftuin Zwaagdijk heeft veel onderzoek gedaan naar zuur. Dat leidde tot de inzichten dat spoelen tot meer zuur leidt dan zeven. Worden partijen toch gespoeld, droog de bollen dan minstens 24 uur bij 25 graden. Machinaal pellen levert ook meer zuur op en de periode tussen rooien en pellen moet zo kort mogelijk zijn. Verdachte partijen moeten juist later worden verwerkt, om besmetting van volgende partijen tegen te gaan. Pellen negen weken na het rooien geeft minder zuur dan drie weken na het rooien. De bollen pelklaar maken met een zo kort mogelijke koudstoombehandeling scheelt ook zuur. Vroeger koelen leidt weer tot minder zuur dan later koelen.

Al deze inzichten ten spijt, gingen 2016 en 2017 de boeken in als echte zuurjaren. Daar kan de bollenteler niet veel aan doen. Door gebrek aan koude tijdens de winter kan de zuurschimmel zich in de grond blijven ontwikkelen. Vocht is ook een belangrijke voorwaarde voor de schimmelvorming. Als de rijping van de bollen vervolgens in een korte tijd zeer snel gaat, is de periode waarin gerooid, gedroogd en verwerkt moet worden te kort voor de capaciteit van de meeste bedrijven.

andere oorzaken voor. Als de grond droog is geweest, blijft de bol bijvoorbeeld wit. Dat zegt niets over de rijpheid."

VOORRANG ZUURGEVOELIGE CULTIVAR

Hof verwacht dit jaar veel uitval als gevolg van Fusarium. "De laatste jaren hebben we veel zuur gezien en dit jaar wordt niet anders. Er is veel water- en vorstschade. Een echt duidelijk effect zie je nu nog niet, of het moeten ongelijke banen in het perceel zijn. Die banen sterven dus ook ongelijk af. Daarom verwacht ik een lastige rooiperiode."
Hof hoopt op een droge tijd, omdat natte omstandigheden de kans op Fusarium alleen maar vergroten. "Kwekers doen er verstandig aan zuurgevoelige cultivars met voorrang te rooien, niet te spoelen en de tijd te nemen om de kisten voor de droogwand te laten staan als de bollen nat zijn. We zien dat de kisten vaak te snel naar de nadroogcellen worden gebracht, zeker als de droogcapaciteit eigenlijk iets te krap is."
Volgens Hof is het belang van de droogwand groot. "Natuurlijk heb je die maar een korte periode in het jaar nodig en dat is wel eens een argument om de capaciteit te beperken. Om zuur tegen te gaan is drogen echter essentieel. Een te snelle doorloop omdat de volgende partij voor de wand moet, vergroot het risico op zuur."
Het ligt voor de hand, maar spoelen van deze partijen is uit den boze. De praktijk wijst uit dat in gespoelde partijen meer zuur aanwezig is. Vorig jaar viel het na het rooien aanvankelijk mee, maar in september volgde alsnog een explosie van besmettingen in de bewaring.

ROOIPLANNING

Zorgvuldige rooiplanning wordt volgens Hof steeds belangrijker. Hij beseft dat het soms moeilijk is de juiste hoeveelheid rooimachines en chauffeurs op het juiste tijdstip te regelen, maar de toenemende omvang van de bedrijven

vraagt er wel om. Wie in tijdnood raakt, is geneigd sneller te gaan rooien. “Dat vergroot de kans op schade met een groter risico van Fusarium als gevolg. Rooi rustig en neem voldoende grond mee op de rooimat.”
Is het te nat om te rooien, dan is wachten de beste optie. Als uitstel niet meer mogelijk is, komen de bollen minder schoon uit de grond als toch wordt gerooid. “Flink zeven en snel voor de droogwand, daarna weer zeven en drogen, zou mijn advies zijn”, zegt adviseur bloembollen Marc van der Niet van Delphy. “Bollen van de klei moet je helaas wel spoelen, maar ook die moeten zo snel mogelijk voor de droogwand.” Bollen zijn droog genoeg voor verdere verwerking als het verschil tussen de relatieve luchtvochtigheid van de instroom- en uitblaaslucht van de wand zo klein mogelijk is. “Meten dus”, zegt Van der Niet.
Om schade aan het perceel tegen te gaan en het tarrapercentage laag te houden, is het verstandig om het waterpeil rond het te rooien perceel op voorhand te laten zakken, als dat mogelijk is. Kans op verdichting is met name aan de orde als in kiepers wordt gerooid. “Rooi je in kisten, laat dan de wagen zoveel mogelijk op het pad staan.”
Rooien onder zeer droge omstandigheden vraagt een lagere snelheid, om voldoende grond mee te rooien. Kleigrond is eventueel vochtig te houden of te maken, kort voor het rooien.

‘Het maakt niet uit als de bollen licht van kleur zijn. Dat zegt niets over de rijpheid.’

ZORG NA HET ROOIEN

Zijn de bollen eenmaal uit de grond, dan verdient het perceel toch zo snel mogelijk aandacht. Zware grond zo kort mogelijk na het rooien ploegen en gras zaaien verkleint de kans op onkruid. Omdat de onkruidbestrijdingsmiddelen die in de tulp zijn gebruikt het kiemen van het gras bemoeilijken, moet de grond worden omgezet. Hof: “Ploegen wordt lang niet altijd gedaan en dat is eigenlijk zonde. Spitten is onvoldoende, maar ecoploegen (ondiep ploegen, red.) kan al voldoende zijn en natuurlijk zorgen dat het onkruidbestrijdingsmiddel niet bovenop ligt.”
Zandgrond moet zo snel mogelijk stuifvrij worden gemaakt. In de planning voor de rooiperiode moet dan ook ruimte worden gemaakt om het perceel klaar te maken en in te zaaien met een groenbemester. Van der Niet: “Wie last heeft van aaltjes en geen enkele groenbemester vertrouwt, kan ervoor kiezen stro in te steken als het perceel braak blijft liggen.”
Als met zware kiepers op zware grond is gereden, dan is verdichting tegen te gaan door de grond te woelen. Dat hoeft volgens Van der Niet niet per se direct na het rooien. “Voor de start van het nieuwe seizoen of voor het inzaaien van de groenbemester is vroeg genoeg. Bij natte, zware percelen wel het waterpeil laten zakken als dat mogelijk is, anders versmeer je alleen maar en slaat de bodem helemaal dicht.”

